

Leo Trotskij

Om Lenins program

Till redaktören för *The New York Times*¹
New York City, N.Y.

Bästa redaktör:

Den 25 november publicerade *The New York Times* ett brev undertecknat John Stuart Hamilton, som inleds med orden: ”Leo Trotskijs brev i *The New York Times* är fullt av obestyrkta insinuationer.” En mycket allvarlig anklagelse. Ni kommer, hoppas jag, att ge mig möjlighet att visa att detta är falskt och i förbigående också avslöja de metoder som Moskva och dess agenter använder för att vilseleda en viktig del av offentligheten runt om i världen. Detta fall är ytterst värdefullt, eftersom den teoretiska och politiska fråga som berörs i mitt brev som sådan har varit av största intresse för varje intelligent människa, oavsett dennes ideologiska sympatier, och på grund av att Hamilton – av okunnighet eller vårdslöshet – fattade tag i en tråd som var i högsta grad laddad med obehagliga överraskningar för både honom själv och hans uppdragsgivare, Stalin.

Mitt brev innehöll påståendet att Lenin och hela bolsjevikpartiet, utan minsta undantag, ansåg det omöjligt att bygga socialismen i ett land, och detta än mer i ett så efterblivet land som Ryssland, och att det var först 1924 som Stalin skulle svänga 180 grader och stämpla den uppfattning han hyst dagen innan som ”kontrarevolutionär trotskism. Det politiska skälet till Stalins helomvändning var att Sovjetbyråkratin då hade lyckats med att upprätta sin egen ”socialism”, dvs klart trygga sin makt och välmåga ... i ett land. Denna fråga har sedan länge överskridit interna marxistiska diskussioner. Det går vare sig att förstå utvecklingen inom det härskande partiet i Sovjetunionen eller innebörden av den nuvarande sovjetmaktens utrikespolitik utan att förstå hur och varför Stalin och hans anhang bröt med bolsjevismens traditioner i frågan om den socialistiska revolutionens internationella karaktär.

Ett enda citat ... och till råga på förvanskat

I syfte att visa att det inte skett någon brytning tillgriper Hamilton följande citat ur en artikel av Lenin 1915: ”... En seger för socialismen är möjlig, först i några få och rent av i ett enda kapitalistiskt land. När det segerrika proletariet i detta land exproprierat kapitalisterna och organiserat sin egen socialistiska produktion kommer det att konfronteras med den övriga kapitalistiska världen och locka till sig de förtryckta klasserna i andra länder ...”, och så vidare. De raderna uttrycker inget annat än den elementära uppfattningen att den socialistiska revolutionen inte kan uppstå samtidigt i alla länder på jorden, utan oundvikligt måste börja ”först” i några få eller rent av ett enda land.

Med ”seger för socialismen” avser Lenin här, vilket framgår av citatet, att proletariet erövrat makten och förstatligat produktionsmedlen, men däremot inte upprättandet av något isolerat socialistiskt samhälle. Tvärtom skriver Lenin tydligt att erövrandet av makten skulle förse proletariet med medlen för att föra revolutionen vidare på internationell nivå. Hela Hamiltons argumentation, precis som hans läromästare i Moskva, baseras på att segern för en socialistisk revolution likställs med byggandet av ett socialistiskt samhälle. Detta är en grotesk spetsfundighet! Åtskilliga gånger har vi betecknat Oktoberrevolutionen som en stor ”seger för socialismen”, men vi såg det bara som inledningen till en ny historisk epok då det mänskliga samhället skulle omvandlas över hela planeten under flera generationer. Citatet står inte för något annat.

¹ *New Yorks Times* publicerade inte detta brev, som i stället trycktes i tidningen *Socialist Appeal* 23 december 1939.

Är det inte dessutom häpnadsväckande att Hamilton, när det gäller frågan om byggandet av socialism i ett enda land, inte förmår hitta mer till stöd än ett feltolkat citat från 1915? Bolsjevikerna tog makten 1917. Under de fem år som Lenin ledde Sovjetstaten uttalade han sig ett oräkneligt antal gånger i tal och artiklar om förutsättningarna för att förverkliga ett socialistiskt samhälle. I min *Ryska revolutionens historia*, band III,² tog jag upp tiotals uttalanden av Lenin från perioden. Tillåt mig citera några av dem här:

Exempel på Lenins verkliga uppfattning

Vid avfärden till Ryssland efter Februarirevolutionen skrev Lenin i ett avskedsbrev till de schweiziska arbetarna:

Det ryska proletariatet kan inte enbart med egna krafter föra den socialistiska revolutionen till ett segerrikt slut. [...] Det kan underlätta uppkomsten av en situation, där dess viktigaste, trognaste, pålitligaste medarbetare, det europeiska och det amerikanska socialistiska proletariatet, kan ansluta sig till de avgörande drabbningarna.”

Den 23 april (1918) sade han vid ett sammanträde med Moskvasovjeten:

Vi är en av arbetarklassens revolutionära avdelningar som ryckt fram i spetsen ... blott och bart därför att vi var ett av de mest efterblivna länderna i världen ... vi kommer till segern bara tillsammans med alla arbetare i andra länder, i hela världen.

”Därför var det så lätt för oss att börja revolutionen men svårare att fortsätta den”, sade han i maj 1918, ”därför blir det svårare att börja revolutionen där, i väst, men lättare att fortsätta den.”

Detta bekräftade han på tredje årsdagen av Oktoberrevolutionen:

Vi satsade på världsrevolutionen och vi gjorde fullkomligt rätt i att göra det [...] vi har alltid understrukit att vi står på en internationell standpunkt och att det är omöjligt att i ett enda land fullborda ett sådant företag som den socialistiska revolutionen.

På det ryska partiets tionde kongress i mars 1921 sade Lenin:

”I Ryssland [utgör] industriarbetarna en minoritet och småjordbrukarna den stora majoriteten. [...] I ett sådant land kan en socialistisk revolution segra slutgiltigt endast om två villkor är förhanden. Det första är att den i tid stöds av en socialistisk revolution i ett eller flera framskridna länder.

Jag inskränker mig till dessa få citat, inte för att de är de mest slående – långt ifrån- utan för att de är de kortaste.

Deweykommissionens ställningstagande om detta

Hamilton hänvisar till att Lenins citat från 1915 är ”välkänt” för mig, och att jag därför följaktligen medvetet försöker dölja detta för läsarna av *The New York Times*. Faktum är att jag inte bara är förtrogen med detta citat utan med Lenins arbeten i största allmänhet och med hela hans historiesyn. För Kremles agenter reduceras Lenin till ett förfalskat citat från 1915. Det skulle gå så långt att åklagare Vysjinskij³ anförde citatet från 1915 i anklagelseakten mot mig och andra.

Detta ledde förstas till att det blev föremål för speciell efterforskning av Deweykommissionen vid dess granskning av Moskvarättegångarna. Det går att vara oenig med John Dewey och hans medarbetare i filosofiska och politiska frågor, och just så ligger det till i mitt fall, men det finns knappast någon vettig person i världen som skulle våga förneka John Deweys enastående intellektuella hederlighet, för att inte tala om hans förmåga till textanalyser. Hans medarbetare: professor Edward Alsworth Ross, John Chamberlain, Suzanne LaFollette, och de övriga, är

² På marxistarkivet: [Ryska revolutionens historia del 3](#)

³ Andrej Vysjinskij (1883–1954) gick med i det socialdemokratiska partiet 1902, men förblev mensjevik till 1920. Han fick internationell ryktbarhet som åklagare under Moskvarättegångarna.

högt kvalificerade personer intellektuellt och moraliskt. En mer auktoritativ undersökning, i synnerhet för den allmänna opinionen i USA, kunde inte ha gjorts. Detta är vad kommissionen kom fram till i denna specifika fråga:

Lenins artikel [från 1915] *Om parollen Europas Förenta stater* går bara att tolka som att socialismen absolut kan upprättas i ett enda land om man utelämnar den avgörande meningen i början (eller som står först i Hamiltons citat) och drar citatet ur sitt sammanhang och den fråga som diskuteras; (2) att Trotskij och Lenin i grund och botten är överens om att revolutionen *kan* börja på nationell grund, men att den kommer att fullbordas internationellt.

Vidare:

En noggrann studie av det berörda historiska materialet har övertygat denna kommission att Lenins faktiska uppfattning om detta ämne var, att även om den socialistiska revolutionen till en början kunde segra i ett enda land, så kunde den inte segra slutgiltigt utan hjälp från framgångsrika socialistiska revolutioner på andra ställen [...] Vi bryr oss inte det minsta om Lenins uppfattning var korrekt. Det som vi verkligen intresserar oss för är (1) att *åklagaren förfalskade Lenins uppfattning*; och (2) att Trotskij, långt från att gå mot Lenin i frågan om socialismen i ett land, i grund och botten var överens med honom. Om Trotskij inte hade haft denna uppfattning skulle han givetvis ha gått mot oktoberrevolutionen i stället för att energiskt stöda den. ([Icke skyldig. Deweykommissionens slutrapport](#), sid. 177, 180).

Hamilton har således bara upprepat åklagare Vysjinskijs sedan länge avslöjade förfalskning.

Hur Stalin försökte förändra Lenins uppfattning

Det var emellertid inte Vysjinskij utan Stalin som tog initiativet till förfalskningen. I en skrift med titeln *Leninismens grunder* skrev Stalin i april 1924:

Men att störta bourgeoisies makt och upprätta proletariats makt i ett land det innebär likväl inte att fullständigt trygga socialismens seger. Socialismens viktigaste uppgift – att organisera den socialistiska produktionen – är ännu olöst. Kan man lösa denna uppgift, kan man uppnå socialismens slutgiltiga seger i ett land utan gemensamma ansträngningar av proletärerna i flera framskridna länder? Nej, det kan man inte. För att störta bourgeoisien är ett lands ansträngningar tillräckliga – om detta vittnar vår revolutions historia. För socialismens slutgiltiga seger, för organiserandet av den socialistiska produktionen är ett lands ansträngningar, i synnerhet då det är fråga om ett bondeland som Ryssland, inte tillräckliga, för detta kräves ansträngningar av proletärerna i flera framskridna länder. (*Leninismens problem*, sid. 204)

Stalin avslutade detta med följande ord:

Detta är i stort sett de karaktäristiska dragen för den leninska teorin om den proletära revolutionen.

I slutet av samma år ändrade han framställningen till följande:

När det segerrika proletariatet i ett land konsoliderat sin makt och dragit bönderna med sig, kan och måste det bygga upp det socialistiska samhället.

Kan och måste! Och denna helt motsatta framställning av Lenins uppfattning avslutas med samma ord:

Detta är i stort sett de karaktäristiska dragen för den leninska teorin om den proletära revolutionen.

Under loppet av ett halvår tillskrev Stalin därmed Lenin två diametralt motsatta uppfattningar om revolutionens mest grundläggande fråga. Jagoda, chefen för GPU, fick i uppdrag att bevisa det korrekta i det nya synsättet.⁴

Hamilton försöker anklaga mig för att dölja ett citat av Lenin – vi har just bevittnat med vilken framgång jag inte bara anklagar Kominternskolan för att dölja ett citat utan för systematisk

⁴ Genrich Grigorjevitch Jagoda (1891-1938) var chef för den sovjetiska hemliga polisen. 1938, blev Jagoda, som hade övervakat organiseringen av 1:a Moskvarättegången 1936, själv åtalad och avrättad.

förfalska idéer, fakta och citat för att gynna den härskande klicken i Kreml. En lagfäst samling av en rad sådana förfalskningar, *SUKP (b):s historia* [1938] har översatts till alla den civiliserade mänsklighetens språk och utgetts i Sovjetunionen och utomlands i upplagor på tiotals miljoner. Jag är redo att inför varje opartisk kommission bevisa att det i hela mänsklighetens historia inte finns någon mer ohederlig bok än denna *Historia*, som nu tjänar inte bara som grund för politisk propaganda utan också som direktiv för sovjetisk målarkonst, skulptur, teater, film, och så vidare. Dessvärre kan man på förhand utgå från att mina motståndare inte tänker anta utmaningen.

6 december 1939

Coyoacán, D.F. Mexiko

Översättning: *Björn Erik Rosin*

Lästips

Utdrag ur *SUKP (b):s historia*: [SUKP\(b\):s historia \(1938\) om Ryska revolutionen 1917](#). Se även [Bolsjevikerna och den ryska revolutionen](#), som förutom ett stort antal dokument bl a innehåller kritiska kommentarer till framställningen i *SUKP(b):s historia* från 1938.

Trotskij om socialism i ett land:

[Teorin om socialismen i ett land](#) (1926)

[Tredje internationalen efter Lenin](#), kapitel 1, sid 15 ff (1928)

[Socialism i ett land?](#) (1930)

[Den förrådada revolutionen](#), Appendix om socialism i ett land (1936)